

SAK 29 - 1: DISIPLINÆRUTVALGETS VEDTAK

1. BAKGRUNN OG SAKSBEHANDLING

Finansnæringens autorisasjonsordninger (FinAut) mottok vinteren 2022 melding (Meldingen) fra medlemsforetaket (Bedriften) om en rådgivers (Rådgiver) mulige brudd på "God skikk ved rådgivning og annen kundebehandling", jf. FinAuts regelverk § 3-8.

FinAut oversendte Meldingen med dokumentasjon til Rådgiver. Rådgiver svarte, og Rådgivers svar ble deretter sendt Bedriften for uttalelse. Disiplinærutvalget besluttet å stanse behandlingen av saken etter FinAuts regelverk § 3-8 f. Saksbehandlingen ble gjenopptatt etter at de grunner som gjorde at saken var stanset, ikke lenger var til stede. Siste kommentar ble mottatt fra Bedriften vinteren 2024.

Bedriften og Rådgiver har dermed hatt innsynsrett i saksdokumentene fremlagt for FinAut og fått anledning til å uttale seg.

Disiplinærutvalget finner at saken er godt nok opplyst og for øvrig er egnet for behandling i FinAut, jf. FinAuts regelverk § 3-8 c).

2. SAKSFREMSTILLING

2.1 Innledning

Rådgiver ble autorisert i henhold til Autorisasjonsordningene for Sparing & investering (år xx), Kreditt (år xx), Skadeforsikring (år xx) (utmeldt) og Personforsikring (år xx).

I henhold til FinAuts regelverk § 3-8 c) ble Rådgivers status satt til "hvilende" av FinAuts administrasjon ved mottak av Meldingen.

Rådgiver er ikke tidligere ilagt advarsel eller andre sanksjoner fra FinAut.

Rådgiver er ikke lenger tilknyttet Bedriften.

2.2 Bedriftens anførsler

Bedriften anfører at Rådgiver har begått gjentatte og grove brudd på God skikk og andre sentrale atferdsnormer. Anførlene knytter seg til følgende forhold:

1. Uregelmessigheter ved håndtering av boliglånsaker:

Boligsak A:

I en boliglånsak fra år xx har Rådgiver blåst opp kundens årsinntekt ved å foreta feilaktige beregninger. Det fremgår av kreditthåndboken og intern veiledning at man alltid skal benytte samtykkebasert løsning ved innhenting av grunnlagsdokumentasjon for kredittvurdering. Innhenting av skattedata og lønn gjennom samtykkebasert løsning ble innført i Bedriften for mange år siden. Når man benytter samtykkebasert løsning, innhentes bl.a. kundens lønns- og

skatteopplysninger for de siste seks månedene fra Skatteetaten. I denne har Rådgiver basert inntektsopplysningene i saken på en lønnslipp fra flere år etter at samtykkebasert løsning var innført.

Gjennom Bedriftens granskning (...)

Rådgiver hadde inntektsinformasjon fra samtykkebasert løsning tilgjengelig da hen behandlet saken. Inntektsinformasjonen viste kundens skattegrunnlag og inntektsopplysninger fra (...) til (...). Lønnsinformasjon indikerte en årslønn på ca. NOK 440 000. Gjennom feilaktige beregninger av feriepengene har Rådgiver oppjustert inntekten med mer enn NOK 100 000.

Rådgiver har forklart i drøftelsesmøte at hen ville beregne kundens lønn ut fra opptjente feriepenge i lønnslisten fordi kunden hadde variabel inntekt. Intern veiledning fra 2021 gir klare retningslinjer for hvordan man skal beregne lønnsinntekter basert på opplysninger innhentet fra samtykkebasert løsning dersom kunden har variabel lønn (...)

Sett i sammenheng med funn fra bedriftens granskning, mener Bedriften at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at Rådgiver bevisst har oppjustert kundens lønn i strid med retningslinjene. Saken innebærer grovt pliktbrudd og svært alvorlige brudd på interne retningslinjer.

Boligsak B:

I en boliglånsak fra (...) unnlot Rådgiver å foreta nærmere undersøkelser av om dokumentasjon i saken var forfalsket. I saken er det funnet to forfalskede lønnslister og to forfalskede selvangivelser. Bedriftens vurdering er at dokumentene i saken ser åpenbart forfalsket ut, også for et utrent øye, og at Rådgiver derfor burde reagert da hen behandlet saken. Bedriften mener at Rådgiver burde reagert, stilt spørsmål ved og undersøkt om de aktuelle dokumentene var forfalsket. I alle tilfeller burde Rådgiver tatt nødvendige skritt for å verifisere at inntektsopplysningene i dokumentene faktisk stemte. Saken innebærer brudd på interne retningslinjer.

2. Opptreden som mellommann for kontanttransaksjoner på til sammen NOK xx xxx.

I drøftelsesmøte med Rådgiver i mmåå gjennomgikk Bedriften flere transaksjoner mellom Rådgiver og (...). Bedriften stilte spørsmål ved disse transaksjonene, som Rådgiver forklarte seg om i drøftelsesmøte i (...).

Rådgiver forklarte seg blant om en overføring fra ddmåå. Overføringen var fra en person som hadde lånt NOK xx xxx i kontanter av Rådgivers (...) fordi vedkommende trengte pengene til (...). Vedkommende ga kontanter til Rådgiver, som deretter ble overført videre av Rådgiver. Rådgiver forklarte at hen ikke kjente til kontantenes opprinnelse. Flere lignende tilfeller er omtalt i saken. Bedriften anfører at dette innebærer grove brudd på interne retningslinjer. Videre utgjør det et potensielt brudd på konsesjonsplikten for betalingstjenester etter finansforetaksloven.

3. Uttak av valuta til ansattbetingelser (lavere kurs) for venner, basert på Rådgivers personlige ansattbetingelser. Som ansatt i Bedriften får man enkelte fordeler (...). Slike fordeler er forbeholdt ansatte. Det ligger i dette at den ansatte ikke kan ta ut valuta på ansattbetingelser og gi dette til personer som ikke jobber i Bedriften.

4. Brudd på Bedriftens retningslinjer om interessekonflikter ved håndtering av en lånesak. Saken gikk ut på at Rådgiver innvilget lån til en person som etter Bankens vurdering utgjorde en interessekonflikt.

I drøftelsesmøte i mmåå ble det avdekket at Rådgiver hadde bevilget lån på NOK (...) til søster av en person som har en slik tilknytning til Rådgiver at det etter Bedriftens vurdering var en interessekonflikt å innvilge lånet. Bedriften anfører at Rådgiver med dette har brutt Bedriftens retningslinjer for interessekonflikter og (...).

2.3 Rådgivers anførsler

I det følgende gis en oppsummering av Rådgivers anførsler til Meldingen.

Rådgiver bestrider Bedriftens påstander og anfører at det ikke er grunnlag for reaksjon fra FinAut for brudd på God skikk og andre sentrale atferdsnormer. (...) personalsaken er forlikt. Det er ikke bevismessig grunnlag for Bedriften sin fremstilling.

1. Uregelmessigheter ved håndtering av boliglånsaker:

Boligsak A:

Rådgiver stiller seg uforstående til Bedriftens påstand om at det var en tilsiktet regnefeil. Feilberegningen var ikke tilsiktet og det er ikke holdepunkter for en slik konklusjon. Granskningen Bedriften henviser til underbygger ikke Bedriftens standpunkt. Rådgiver hadde for øvrig ingen incentiver i form av fordeler eller annet for å skulle regne feil med hensikt.

Boligsak B:

Påstanden knytter seg til en sak tilbake til år xx hvor det skal ha blitt framlagt forfalsket dokumentasjon som Bedriften mener Rådgiver burde reagert på. Rådgiver så ikke at dokumentene var falske. Det bemerkes at Rådgiver ikke har fått noen opplæring i å identifisere falske dokumenter. Saken ble heller ikke bevilget av Rådgiver selv, men av kredittavdelingen i Bedriften. Heller ikke kredittavdelingen reagerte på dokumentene.

2. Saken gjelder formidling av penger til Rådgivers foreldre, mmåå. Rådgiver handlet som privatperson. Rådgivers foreldre, (...) og en barndomsvenn var involvert i de aktuelle transaksjonene. Rådgiver hadde ingen mistanke om at det var noe galt, eller at pengene stammet fra noe ulovlig. Det er så vidt vites heller ikke avklart at pengene stammer fra ulovlig aktivitet. Anførselen om manglende konsesjon framstår oppkonstruert fra arbeidsgiver. Dette er forhold lovgiver ikke har ment å ramme. Dette er ingen betalingstjeneste, men transaksjon mellom private parter. Det påpekes at Bedriften i dette tilfellet har misbrukt sin rolle - både som bank og arbeidsgiver. De har gått inn i og kontrollert private kontoutskrifter og analysert informasjonen i forhold til denne saken.

3. Ved to anledninger i år xx tok Rådgiver ut valutaer for en kamerat på ansattbetingelser (tilsvarende til sammen xxx NOK). Bedriften har vist til at dette innebærer brudd på retningslinjene for ansattbetingelser (...). Rådgiver var ikke bevisst på at dette innebar brudd på retningslinjene til Bedriften. Forholdet kan uansett ikke begrunne reaksjoner fra FinAut.

4. Det siste forholdet Bedriften har vist til er brudd på Bedriftens retningslinjer om interessekonflikt ved håndtering av en lånesak. Rådgiver behandlet en søknad om boliglån for søsteren til en barndomsvenn. Dette er ikke definert som interessekonflikt i Bedriftens retningslinjer. Forholdet kan ikke begrunne reaksjon fra FinAut.

3. DISIPLINÆRUTVALGETS VURDERING

3.1 Vurdering av brudd på God skikk

Disiplinærutvalget i FinAut skal ta stilling til om Rådgiver har begått gjentatte eller grove brudd på God skikk eller på andre sentrale atferdsnormer som er egnet til å svekke tilliten til personen med autorisasjon, til rådgivningen, saksbehandlingen eller til virksomheten, jf. FinAuts regelverk § 3 8 bokstav c) jf. b). Disiplinærutvalget skal ifølge samme bestemmelse så ta stilling til om eventuelt brudd skal ilegges sanksjon.

Innledningsvis understrekes at Disiplinærutvalget skal vurdere om Rådgiver har begått gjentatte eller grove brudd på God skikk eller på andre sentrale atferdsnormer ut fra det faktum i saken som er sannsynliggjort gjennom Disiplinærutvalgets skriftlige behandling av Meldingen. Disiplinærutvalget skal ikke ta stilling til (...).

Det første spørsmålet er om Rådgiver har brutt God skikk eller andre sentrale atferdsnormer i sakene som gjelder anførselene om uregelmessigheter ved håndtering av boliglånsaker.

Det sentrale i Boliglånsak B er om Rådgiver burde foretatt nærmere undersøkelser av om dokumentasjon i en sak fra år xx var forfalsket. Rådgiver bestrider Bedriftens anførsler. Disiplinærutvalget har ikke grunnlag for å ta stilling til faktum knyttet til denne saken, og går derfor ikke nærmere inn på dette.

Disiplinærutvalget legger til grunn at Rådgiver i Boliglånsak A beregnet kundens inntekt i strid med Bedriftens kreditthåndbok, som gir retningslinjer for hvordan lønnsinntekter basert på opplysninger innhentet fra samtykkebasert løsning skal beregnes. I stedet for å ta utgangspunkt i samtykkebasert løsning, har Rådgiver regnet ut kundens inntekt basert på en lønnslipp. Dette medførte at kundens inntekt ble «blåst opp» og at kunden dermed fikk tilbud om et høyere lån enn kunden ellers ville fått. Bedriften anfører at det, sett i sammenheng med (...), foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at Rådgiver bevisst har oppjustert kundens lønn i strid med retningslinjene. Rådgiver benekter at regnefeilen var bevisst.

Hvorvidt Rådgiver bevisst har regnet feil, er et bevissspørsmål som Disiplinærutvalget ikke kan ta stilling til. Det har formodningen mot seg at det er andre rasjonelle grunner for å fravike Bedriftens godt begrunnende retningslinjer for inntekstberegning enn å søke å oppjustere inntekten, men dette er uansett ikke avgjørende. Disiplinærutvalget legger til grunn at feilberegningen av kundens inntekt ville vært unngått dersom Rådgiver hadde fulgt Bedriftens retningslinjer og basert inntekstberegningen på opplysningene som fremgikk av Samtykkebasert løsning.

Det følger av God skikk regel nr. 4 «Grunnlag og behovsanalyse» at kundebehandlingen skal være basert på et fullgodt grunnlag. Ved rådgivning skal det gjennomføres en fullgod behovsanalyse. Disiplinærutvalgets vurdering er at Rådgivers beregning av inntektsinformasjon i strid med Bedriftens kreditthåndbok i Boliglånsak A, innebærer brudd på God skikk.

Det neste spørsmålet er om Rådgiver har brutt God Skikk eller andre sentrale atferdsnormer i forbindelse med hens opptreden som mellommann i kontanttransaksjoner på til sammen NOK xxx.

Disiplinærutvalget legger til grunn at Rådgiver ved flere anledninger har mottatt kontanter som hen har bidratt til å videreføre, og at hen på denne måten har opptrådt som mellommann i kontanttransaksjoner. Bruk av kontanter i situasjoner som de foreliggende, er forbundet med høy risiko for hvitvasking. Gjennom å opptre som mellommann i kontanttransaksjoner har Rådgiver bidratt til å fordekke de reelle partene transaksjonene, og dermed utsatt Bedriften for risiko for hvitvasking. Det er ikke anført noen rasjonelle grunner for Rådgivers mellommanns-rolle. Rådgiver har opplyst at

det ikke var mistanke om at det var noe galt, eller at pengene stammet fra noe ulovlig. Dette er etter Disiplinærutvalgets oppfatning ikke av betydning, og Rådgiver kan ikke bli hørt med dette.

Bedriften har vist til interne retningslinjer hvor det fremgår at ansatte har en plikt til å beskytte Bedriften mot å bli brukt til kriminelle formål som hvitvasking. Rådgiver har ikke bare unnlatt å gjøre tiltak for å beskytte Bedriften, men snarere hatt en aktiv rolle som har utsatt Bedriften for risiko. Rådgiver har opptrådt på en måte som er klart egnet til å svekke tilliten til personen med autorisasjon, Bedriften og markedets integritet.

Rådgiver har opplyst at det gjelder transaksjoner mellom hans foreldre, (...) og en barndomsvenn, og Rådgiver har anført at hen handlet som privatperson. Disiplinærutvalget mener Rådgiver ikke kan bli hørt med dette.

Etter Disiplinærutvalgets vurdering er det klart at Rådgiver, med sin opptreden som mellommann i kontanttransaksjonene, har begått grove brudd på God skikk og andre sentrale atferdsnormer som er egnet til å svekke tilliten til personen med autorisasjon og til virksomheten, jf. FinAuts regelverk § 3-8 bokstav c).

Når det gjelder anførselen knyttet til uttak av valuta til ansattbetingelser for venner, er Disiplinærutvalgets vurdering at Rådgiver burde forstått at dette innebar brudd på retningslinjene til Bedriften. Dette bruddet er imidlertid ikke avgjørende for Disiplinærutvalgets vurdering av om Rådgiver har begått grove brudd på God skikk og andre sentrale atferdsnormer, og omtales derfor ikke nærmere.

Den siste anførselen fra Bedriften (pkt. 4) gjelder brudd på Bedriftens retningslinjer om interessekonflikter ved håndtering av en lånesak. Rådgiver behandlet en søknad om boliglån for søsteren til en barndomsvenn. Bedriften anfører at Rådgiver med dette har brutt Bedriftens retningslinjer for interessekonflikter og (...). Denne relasjonen er av en slik karakter at det må vurderes konkret om det foreligger en interessekonflikt. FinAut har ikke mottatt tilstrekkelige opplysninger til å vurdere dette. På bakgrunn av at denne anførselen ikke er avgjørende for Disiplinærutvalgets vurdering av om Rådgiver har begått grove brudd på God skikk og andre sentrale atferdsnormer, har Disiplinærutvalget ikke tatt stilling til spørsmålet om interessekonflikt.

Samlet er det Disiplinærutvalgets vurdering at Rådgiver har begått gjentatte og grove brudd på God skikk og andre sentrale atferdsnormer som er egnet til å svekke tilliten til personen med autorisasjon og til virksomheten, jf. FinAuts regelverk § 3-8 bokstav c).

I det følgende vil Disiplinærutvalget vurdere om Rådgiver skal ilegges sanksjoner og eventuelt hvilke sanksjoner som skal ilegges.

3.2 Vurdering av sanksjoner

I henhold til FinAuts regelverk § 3-8 bokstav c) kan Disiplinærutvalget ilegge følgende sanksjoner:

- Advarsel. I tillegg kan det gis relevante sanksjoner, avhengig av alvorlighetsgrad, som vilkår for å beholde autorisasjonen(e), for eksempel tilleggsopplæring og veiledning og kontroll.
- Fratakelse av autorisasjon(er). Det kan settes en frist på inntil 3 år for når kandidaten kan søke om å avlegge nye prøver. Fristen som settes avhenger av alvorlighetsgrad.

Følgende forhold bør særlig vektlegges i vurderingen av type sanksjon(er):

Handlingens grovhet, om kunder, markedets integritet eller bransjens omdømme er blitt skadelidende, den ansattes stilling og erfaring, den ansattes medvirkning til opplysning av saken, tiden mellom handlingen og behandling av sanksjonssaken, om advarsel tidligere er gitt samt medlemsbedriftens rolle.

Disiplinærutvalget har vurdert Rådgivers brudd til å være alvorlig og er kommet til at sanksjonen må bli fratakelse av autorisasjon.

Bruddet knyttet til Lånesak A gjelder seg isolert sett kreditt, mens bruddet knyttet til kontanttransaksjoner, ikke gjelder en bestemt autorisasjonsordning. Disiplinærutvalget har kommet til at bruddene er av en slik karakter at det må få følger også for øvrige autorisasjoner, jf. FinAuts regelverk § 3-8 a).

Etter en konkret og samlet vurdering har Disiplinærutvalget kommet til at Rådgiver fratras sine autorisasjoner i Sparing & investering, Kreditt, Skadeforsikring og Personforsikring for ett år og seks måneder. Disiplinærutvalget har i vurderingen av sanksjoner lagt særlig vekt på sakens alvorlighetsgrad og hensynet til bransjens integritet, tillit og omdømme, som svekkes av slike brudd.

Etter perioden for fratakelse på ett år og seks måneder, som regnes fra datoen da autorisasjonen ble satt til hvilende, (...), kan det søkes om å avlegge autorisasjonsprøver på nytt, jf. FinAuts regelverk § 3-8. Det er et vilkår at Rådgivers arbeidsgiver anbefaler dette og går god for at vedkommende er skikket. Søknad om å avlegge nye autorisasjonsprøver kan sendes tidligst seks uker før perioden for fratakelse er over.

4. DISIPLINÆRUTVALGETS KONKLUSJON

Rådgiver fratras sine autorisasjoner i Sparing & investering, Kreditt, Skadeforsikring og Personforsikring, hvor tidligste mulighet til å avlegge autorisasjonsprøver på nytt settes til ett år og seks måneder.

Den autoriserte kan innen 4 uker påklage Disiplinærutvalgets avgjørelse til det særskilte klageorganet. Fristen regnes fra det tidspunktet underretning om avgjørelsen er kommet frem til innklagede, jf. regelverket § 3-8 c) siste ledd.

Rådgiver klaget vedtaket til det særskilte klageorganet som fattet følgende vedtak: Klager gis delvis medhold i klagen.